

mo de familia hereditarium fieri; sive quòd, uti adnotabam, non satis ea opinio convenire potest optimæ disciplinæ, sive quòd extincta familia nulla amplius fingi potest Fundatoris tacita nominatio, quod & iidem Pragmatici communi suffragio admiserunt. Tertium est, in patronatu passivo primogeniali primogenitum facti, sive seniore ætate, præferendum esse primogenito juris, quamquam contrarium vigeat in activo, propterea quod activus patronatus honorificum jus est, qua in re primogeniti dignitas, non ætas spectatur; ac patronatus passivus tendit ad addicendum certum Clericum Ecclesiæ ministeriis, qua in

specie ætatis gravioris, & maturioris ratio prudenter habetur. Quartum est, eum, qui gaudet jure patronatus passivo, petere posse institutionem ab Episcopo, quasi jam nominatum à fundatore; quod si qui juspatronatus activum habet, adhuc uti potest jure suo, vel hoc jus consistit in gerendo vices fundatoris, vel consistit in præsentatione, illa, inquam, præsentatione, quæ meri facti est, & quæ à nominatione secernitur, juxta ea, quæ inferius suo loco tradentur; adeo ut si Patronus præsentare negligat nominatum à Fundatore, nominatus idem petere ab Ordinario possit, ut in beneficio instituat.

CAPUT III.

De iis, qui juspatronatus acquirere possunt; vel semel acquisitum retinere.

ANtequam agam de causis, quibus juspatronatus adquiratur, ponendæ sunt quædam regulæ, quibus deffiniatur, quinam sint ejusdem juris acquirendi capaces, vel retinendi. Et quidem initio dico, juspatronatus, veluti jus spirituale, aut spiritualibus cohærens, tanquam suum fundamentum habere christianam communionem. Quomodò enim aut tutor, aut defensor Ecclesiæ dici potest, qui aut Ecclesiam non agnoscit, aut ab Ecclesia absclusus proponitur? Quomodò ritè admittetur ad Clerici præsentationem, qui in ipso præsentationis actu præsumi non potest, providè prudenterque Ecclesiæ consulere? Uno verbo: juspatronatus est singulare privilegium alicui concessum ob singularia exhibita in Ecclesiam merita; at qui Ecclesiæ repugnat, tantum abest, ut singulari dignus privilegio sit, & singularia merita in Ecclesiam exhibuerit, quin potius justa Ecclesiæ indignatione, aut aversione dignus est. His principiis Toletani Patres, dum prima gratia fundatorum jura invenerunt in can. 30. caus. 16. quæst. 7.,

de iis tantum mentionem fecerunt, qui fideles essent, & devotione propria facultates suas Ecclesiæ contulissent. Hinc liquet, abs jurepatronatus arceri judæos, paganos, infideles omnes, atque hæreticos universos. Quæri solet de excommunicatis. Nulla sanè dubitatio esse potest de iis, qui minore tantum excommunicatione notantur, siquidem ad hæc auferenda jura minor excommunicatio minimè pertinet; atque jam cautum est, eum, ad quem spectat jus eligendi, nullo modo cadere ab eodem jure, si minore excommunicatione plectatur, cap. ult. de Cler. excom. ministr. Redigitur quæstio ad excommunicatos majore, ut ajunt, excommunicatione. Horum duplex genus est. Vel enim excommunicati sunt lata in ipsos censura, qua terreantur, ut quanto magis Ecclesiæ obediant, & satisfaciant; interea tamen necdum omninò pugnaces sunt, id est, ut Pragmaticorum formulis utar, necdum insordescuntiam contraxerunt; vel pugnaces diu in excommunicatione perstiterunt, & insordescuntiam habentur; aut etiam ab initio non excom-

municati tantum, sed mortali anathemate percussi sunt, quasi spem ferè omnem de eorum pœnitentia Ecclesia abjecerit. Qui in hoc posteriore statu sunt, id est vel excommunicati insordescunt, vel anathemati obnoxii, si sanè ab omni patronatus jure, si quod olim habebant, ceciderunt, & minus idonei sunt ad simile jus acquirendum, propterea quod hæreticis æquiparentur, cap. ult. de pœnis, cap. 13. §. Qui autem de hæreticis, cap. 7. eod. tit. in 6. Qui verò sunt in priore statu, nimirum excommunicationis censuræ subjacent, nondum tamen insordescuntiam contraxerunt, arcentur quidem interea ab exercitio patronatus, quemadmodum ab exercitio cæterorum jurium christianæ communionis, adhuc tamen retinent, quod olim adquisiverant, juspatronatus; sicut cætera jura christianæ communionis in radice, ut ita loquar, pergunt retinere; neque enim isti adhuc tanquam hæretici, & omninò ab Ecclesia extores habentur, argumento dicti cap. ult. 13. & 7., juncto can. 36. & 37. caus. 11. quæst. 3., eadem ferè ratione, qua Clerici beneficiarii censura notati non nisi post insordescuntiam beneficio exuuntur, cap. 8. de ætat. qual. & ord. præfic., quamquam etiam ante insordescuntiam nihilominus à perceptione beneficiariorum fructuum arceantur, cap. 53. in fine de appellation. Ut paucis dicam: hoc excommunicationis genere damnati jure non videntur tales existere, quales facti sunt, exemplo relegatorum, qui facti à Civitate absunt, quamquam jure adhuc civibus adnumerentur; & tunc demum Civitatem amittunt, qui non tam relegati sint, quam deportati. Sed de hac re uberius agendum erit in interpretatione libri 5. decretalium, ubi naturam censurarum, pœnarumque ecclesiasticarum expendam.

Itaque, quicumque est extra christianam communionem, ab acquirendo, vel retinendo patronatu repellitur. E converso certa regula est, unumquemque admitti ad juspatronatus acquirendum, ac

retinendum, qui in christiana communionem consistit; quemadmodum suadere videntur ampla, & generalia canonum verba, can. 30. 31. 32. caus. 16. quæst. 7., cap. 6. de jurepatron., juncta l. 1. ff. de verb. signif. Id adeo verum est, ut non solum pueri, & infantes, verum etiam femina generali lege comprehendantur, cap. ult. de conces. præb., quod tamen ita velim intelligas, ut mulier admittatur quidem ad præsentationem Clerici, item petere possit alimenta sibi inopi necessaria ab Ecclesia, necnon teneatur ipsa vel per se, vel per procuratorem Ecclesiam tueri; non verò ita, ut ipsa in Ecclesia maximos postulet sibi deferendos honores, qualis esset honor sedis, thuris, aut alius quisquam similis, nisi agatur de femina illustri, quemadmodum Pragmatici communiter tradunt. Præterea Universitates, Communitates, Collegia, Capitula, & alia hujus generis corpora juspatronatus acquirere, & retinere possunt; quæ tamen si titulum foundationis, vel dotationis allegent, tunc demum juspatronatus illinc adquisivisse censebuntur, quum Ecclesia, aut beneficium non de singulorum bonis, sed de bonis ejusdem Universitatis, Communitatis, Collegii, Capituli, alteriusve corporis erectum fuerit, vel dotatum; imò etiam si ex elemosynis erectionis causa collectis beneficium, & Ecclesia erigantur, & beneficium, & Ecclesia libera pœnitens habebuntur.

Singularis est de Monachis disputatio, utrum aut acquirere juspatronatus possint, aut semel quæsitum retinere; sive agatur de viris, sive agatur de feminis religiosis. Certa ab incertis separamus. Certum est, & in jure probatum, monasteria ipsa Monachorum, aut Sanctimonialium jurepatronatus uti posse, cap. 7. & 13. de jurepatron. Igitur ad singulares Monachorum personas tota pertinet quæstio. Qua in re se jungeret juvat speciem à specie. Primum observandum est, frustrà quæri de Monacho professo, an primum acquirere juspatronatus possit ex fundatione, vel do-

tatione, quum ipse nihil habere præsumatur, quod in Ecclesiam, aut in beneficium conferat, voto paupertatis impediendo; & si fortè quidquam factò conferret, cum intelligeretur nomine potius monasterii contulisse, tum juspatronatus monasterio acquireretur. Secundò notandum, quo casu juspatronatus reale est, etiam repugnare Monacho acquiri juspatronatus, quemadmodum repugnat, Monachum fieri villæ, prædii, aut fendi, cui patronatus cohæreat, possessorem. Tertio, si proponeretur quisquam habere patronatum natura sui hereditarium, & patronum eundem fieri Monachum, translatis juribus universis tempore professionis in alium, neque dubitandum erit, quin unà cum universitate bonorum Monachus idem juspatronatus amittat, non quidem quasi Monachus incapax sit juspatronatus retinendo, sed quia ita postulat natura ejusdem juris hereditarii, quod unà cum universitate bonorum in alios transfertur. Quarto, si professurus juspatronatus sibi competens alteri donavisset, dummodò donatio ritè facta sit, tum etiam Monachus amisisse patronatum dicitur. Quintò, si ad Monachum professum devolveretur hereditas, cui juspatronatus adhæret, quibus in provinciis adhuc recipitur, ut rectè eadem hereditas, in monasteria transeat, eodem jure monasterio patronatus acquireretur, non quidem ex eo, quòd Monachus inidoneus habeatur, sed ex natura juris, quod sequitur hereditatem, cui cohæret tanquam in bonorum universitate contentum. Quid verò, si Monacho jam professore ex singulari Ecclesiæ privilegio juspatronatus concedatur? Quid si ipse patronatum hereditarium sibi reservaverit, cum dimissis gratia alicujus cæteris bonis, quæ possidebat, monasticam religionem professus fuit? Quid si agatur de Patronatu familiari, vel gentilicio, quod à Monachi agnatis possideretur, & agnatis defunctis proximus esset Monachus ad Patronatum à fundatore vocatus, qui sine dubio succederet, quoties adhuc in sæ-

culo viveret? Istæ sunt species, in quibus proposita disputatio locum habet. Itaque ego puto, Monachum in his, aut similibus casibus, non esse ad juspatronatus acquirendum, vel retinendum idoneum. Quid enim Monacho obesse potest? Num votum obedientiæ, quam superiori debet? At nihil est aut in retentione, aut in exercitione illius juris, quod obedientiæ erga Abbatem, vel Prælatum suum exhibendæ repugnet. Num votum paupertatis? At nec acquisitio, nec retentio juspatronatus inter jura illa temporalia recensetur, quæ paupertati repugnant. Num perpetua, quam Monachus vovet, in monasterio consistentia? Nihil ita Monachum distrahit in juspatronatus, ut valeat Monachum à solitudine avocare. Sunt profectò quædam jura incorporalia, quorum adhuc capax Monachus est in persona sua, quæ aut retinet, dum monasticam professionem facit, aut etiam post eandem factam jure acquirit. Nonne enim ipse adhuc retinet jura civitatis, quorum effectus id est, ut testis in testamentis esse possit? Nonne adhuc retinet jura familiæ, saltem quoad eum effectum, ut testis esse nequeat in testamento paterno? Agnatio ipsa etiam retinetur, cum nemo eam propria voluntate valeat repudiare, l. 34. ff. de pactis. Jus eligendi Prælatum monasterii nonne proprium est singulorum Monachorum, quibus ex ipsa regulæ ordinatione conceditur? Jus inaugurandi doctores, vel prolytas renunciandi nonne proprium, & singulare Monachi esse potest, si Monachus Professoris munere in certo Athenæo fungatur? Idipsum ego dicerem, si Monacho sacræ reliquiæ donentur, quarum ipse possessionem proprio nomine caperet, ac retineret. Quare igitur juspatronatus incapax ipse dicatur, cum eadem sit hujus juris, ac cæterorum modò memoratorum natura; id est spirituale jus sit, & non repugnans monasticæ professioni? Dicant nunc, qui contrà sentiunt, Monachum pro mortuo haberi: ego repono, hanc esse fictionem juris, quæ

quæ tantum locum habet in casibus, qui jure definiti fuerunt; & si pro mortuo non habetur, cum testis est in testamento, cum repellitur à testimonio ferendo in testamento paterno, cum suum Prælatum eligit, aut in similibus, poterit etiam non haberi pro mortuo, cum juspatronatus fruitur, ac potitur: neque enim idem & unum sunt mortuum esse, & pro mortuo certis in casibus considerari. Neque iterum dicant, à beneficio cadere Clericum, qui Monachus fiat, ut inde similem etiam disciplinam servandam tradant in juspatronatus; siquidem observo, beneficii possessionem adversari monasticæ professioni, cum Beneficiarius debeat perpetuò in Ecclesia residere, & sacris officiis in Ecclesia incumbere, quòd impediret, ne Monachus perpetuò consisteret in monasterio; quæ locum non habent, cum Monachus juspatronatus obtineat. Neque rursus opponant, juspatronatus continere etiam jus petendi alimenta ab Ecclesia; etenim id verum est non ordinario jure, sed extra ordinem; nimirum quo casu patronus ad inopiam redigatur, non quidem ad inopiam voluntariam, qualem Monachus profiteatur, sed ad eam, quæ fato contingat. Sunt qui putant, Monachum retinere quidem juspatronatus titulum, sed hunc esse à monasterio exercendum, quod præsertim asserunt vigere in patronatu familiari, vel gentilicio, cujus titulum acquirere monasterium nequit, ne aliàs videantur jura agnationis in monasterium translata, & ne aliàs titulus patronatus familiaris, vel gentilicii semel monasterio quæsitus perpetuò in monasterio perseveret, exclusis etiam post mortem monachi agnatis. Mihi placere non potest ista traditio, dum observo, minus repugnare, Monachum habere usum alicujus juris, quam jus ipsum, & titulum, utpotè qui magis ad proprietatem accedit. Sic videmus, Monachos nomine monasterii etiam uti posse bonis temporalibus ad monasterium pertinentibus, quamquam à proprietate bonorum ha-

benda pœnitens excludantur. Deinde etiam observo, ea, quæ facti sunt, potius cohærere personæ, ut hæc sit incapax juris, quemadmodum obtinet in servo, qui stipulatus fuerit, in certo fundo sibi licere ire agere, quo casu ire agere servo licet, non domino, quamquam jus, ut liceat servo ire agere, domino acquiratur, §. 2. instit. de stipulat. servor. Hinc si Monacho concessum est, ut Clericum beneficii obtinendi causa præsentet, non monasterium nomine Monachi præsentabit, sed Monachus ipse, qui aliàs ad præsentandum, sicut ad eligendum, idoneus habetur, can. 35. dist. 63., cap. 50. de electione. Hæc si vera sunt, uti ego vera censeo, satisfieri posset alteri quæstioni, utrum monasteria illa, quæ summam paupertatem profitentur, adeo ut ne in communi quidem bona possideant, juspatronatus acquirendi, retinendive capacia haberi debeant. Cum juspatronatus minimè repugnet paupertati singulari alicujus Monachi, nec repugnabit paupertati cuicumque, quam monasterium profiteatur. Excipi casus debet, quo regulæ monasteriorum id amplius exigant, ut nequeant monasteria quæcumque jura etiam extra causam rerum temporalium possidere. Potiore autem jure juspatronatus à novitio acquiratur, aut retinebitur, quando scimus, vel ipsa ecclesiastica beneficia retineri à novitio posse, cap. 4. de regular. in 6. Neque ea recipienda doctrina est, quæ à Glossographo traditur ad dictum capitulum 4. adnotante, novitium esse de statu suo dubium, proindeque incapacem jurium ecclesiasticorum, quemadmodum jure Romanorum à militia arcebantur, qui de statu suo dubitabant, argumento l. 8. ff. de re militari, & l. 29. ff. de liberali causa; quoniam longè distat dubietas status, qualis apud Jurisconsultos consideratur, ab incerta novitii voluntate, quæ inconsistans esse potest, usquedum novitium idem monasticam professionem emittat.